

Carta de Mercè Rodoreda a Joan Sales de 1961, en què discuteixen el títol del que serà 'La plaça del Diamant' ■ IEC

hauria atret les mirades més tafaneres i hauria limitat la visió de conjunt de l'obra. La pregunta malsana a veure com es carreguen aquell o aquell altre? haurà de comportar certa feina lectora per ser contestada, ja que el llibre té més de 1.000 pàgines. A més de les cartes -n'hi ha 567-, Casals ha fet una feina de contextualització i ha muntat un fil narratiu amb una introducció per any. Així es pot resseguir com es construeix una literatura o, si més no, com es forja una de les seves veus més importants i totes les dificultats que això comporta.

Una de les conclusions que es destil·len "d'aquest doble inèdit Rodoreda-Sales", tal com el defineix Bohigas, és que, en aquest país, cal molta paciència. Segons Casals, "aquest llibre és ple de fets petits que són essencials per entendre la literatura catalana". També és un crit d'alerta que ens arriba des del passat i es fa pre-

"Joan Fuster sempre ha cregut que era preferible no fer escàndol i deixar que el temps -que és l'únic jurat que no s'equivoca- donés a cada llibre el que li pertoca: al premiat i al finalista (del Sant Jordi), un oblit piados, i a 'La plaça' la immortalitat i la glòria"

Sales

"Escriure en català és un drama en diversos actes. Primer acte, premis que no funcionen; segon acte, públic que dorm; tercer acte, editors estrangers que no entenen el català (¿i per què l'entendrien, si els mateixos catalans sembla que no l'entenen?)"

Sales

El Premi d'Honor el donaran com podran. Perquè els uns el deuen voler donar a un autor, els altres a un altre i a l'últim agafen el que fa menys nosa als uns i als altres. Ja em direu com ha anat"

Rodoreda

sent: "Ens han anat dient que tot anava bé i que es venien els llibres, però una autora com Rodoreda mai no havia estat lectura obligatòria a les escoles. Mirem qui feia els plans d'estudis i ens surten veritats que de vegades ens fan escriure", comenta Casals.

Bohigas va més enllà: "Amb les cartes queda retratada l'actitud mesquina dels qui han construït la cultura catalana. Es veu que, quan Rodoreda només tenia publicat *La plaça...*, Edicions 62 ja li anava al darrere oferint-li publicar-ne l'obra completa" i, més de cara al present, remarca: "Cada cop que sento a parlar del mercat editorial català penso que és una ficció. El mercat editorial català és picarese i em sembla molt important que se sàpiga, això és veritat avui i fa 40 anys". La clau, segons Casals, és "interrogar el passat i mirar on hem fallat". En aquest sentit, l'epistolari que avui ja és a les llibreries és revelador. ■

Què no es podrà dir a partir d'ara?

■ **Que Sales va ser insuportable amb Rodoreda perquè l'hi volia canviar tot:**

Entre tots dos es detecta molta complicitat com a escriptors i com a lectors i també, val a dir-ho, certa mala llet quan comenten què fan Pedrolo, Espinàs i Estanislau Torres, entre d'altres.

■ **Que era una dona tancada que només es preocupava de les flors:**

Queda clar que Rodoreda és una dona ficada en el món que l'envolta i molt informada de la vida política i literària. Com Sales, queda molt desenganyada de l'adveniment de la democràcia.

■ **Que és una representant de l'exili progressista:**

Segons Casals, "Rodoreda és conservadora i de dretes".

■ **Que va escriure La mort i la primavera des de Romanya:**

Les cartes permeten posar en dubte qüestions cronològiques que s'havien interpretat de manera diferent, com la redacció de *La mort...* i l'evolució d'*El carrer de les Camèlies*.

■ **Que és la gran representant de les lletres catalanes:**

Sí, ho és, però en les cartes es reforça un vessant poc estudiat: que ella escriu en un entorn francòfon. Aquest entorn no és tant París com Ginebra i, segons Casals, "mal que ens pesi, si no s'entén Ginebra, no es pot entendre la seva obra".

■ **Que la seva obra va ser molt ben acollida:**

En 23 anys d'epistolari es veu com només li fan tres entrevistes en uns mitjans de comunicació insuficients per difondre la literatura catalana. Una entrevista és de Baltasar Porcel, l'altra de Dolors Oller i una de Soler Serrano, a la televisió. Sales va repetint que només 10.000 famílies són capaces de llegir novel·la en català. El panorama és desolador.

■ **Que és la nostra autora universal:**

L'any que l'Institut d'Estudis Catalans ha pogut recollir més drets per traduccions de Rodoreda, ha recaptat 50.000 euros, segons informa Casals. Això indica que "si Rodoreda tornés, hauria de cosir camises".

Clàssica d'avui

Marta Porter

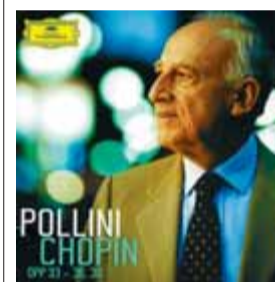
Bach Gubaidulina A.S. Mutter

Del papa Bach a la més actual de les compositores, Sofia Gubaidulina, en una estrena mundial, *In tempus praesens*, que li dedica a la violinista Anne-Sophie Mutter, cada cop més emotiva, càlida i inspirada. Amb l'implacable Valery Gergiev dirigeix la London Symphony. Música en estat pur. (DEUTSCHE GRAMMOPHON)

Chopin Maurizio Pollini

Què es pot dir d'un home que fa més de 40 anys que porta la música de Chopin a la punta dels dits i al cor? Maurizio Pollini l'ha tocat, enregistrat i reinventat en múltiples ocasions. Ara el mestre troba la perfecció en una nova lectura d'algunes balades, masurques, valsos i la *Sonata núm. 2*. Un regal per a l'oïda. (DEUTSCHE GRAMMOPHON)

Leonard Bernstein Beethoven

Impactant pack amb set DVD que recupera les mítiques gravacions de les nou simfonies de Beethoven amb la Filharmònica de Viena. També s'inclou la *Missa solemnis*, el *Quartet n.14* i els *Concerts 1 i 2 de piano* amb Krystian Zimerman, i tot amb les seves explicacions. Tota una lliçó. (DEUTSCHE GRAMMOPHON)

Casablanca, Piano Music Massó-Villalba

Un dels més internacionals dels compositors catalans, Benet Casablanca, veu ara com Jordi Masó i Miquel Villalba han enregistrat la seva obra pianística en un nou CD en el qual es pot descobrir l'evolució del llenguatge pianístic del compositor sabadellenc, contundent i expressiu. (NAXOS)

Serpiente Venenosa Orquesta Barroca Sevilla

L'OBS publica el seu tercer CD dedicat a la recuperació del patrimoni espanyol. Dirigida per Diego Fasolis, interpreta peces del XVIII de Juan Francés de Iribarren, Jayme Torrens, Domingo Vidal, Mendoza i Delgado. (ALMAVIVA)

Música e inspiración Jonathan Harvey

Sobre Música és la nova col·lecció de llibres dedicats a la música des d'un punt de vista del pensament, la filosofia i l'estètica. Han sortit aquest *Música e inspiración i Filosofía de la música*, de Massimo Donà. (GLOBAL RHYTHM)

